

Landelijk Platform GGz

Utrecht, 9 september 2015

Aan: Wethouders Jeugd, WMO en Participatiewet van de Nederlandse gemeenten

Betreft: Aansluiting hulp 18-/+ in het gemeentelijk beleid

Geachte wethouder,

Op grond van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, de Jeugdwet en de Participatiewet bent u als wethouder sinds 1 januari 2015 verantwoordelijk voor een goede aansluiting van ondersteuning aan jongeren die met 18 jaar de jeugdhulp verlaten, maar nog wel begeleiding of een vorm van (begeleid of beschermd) wonen nodig hebben.¹ Dit geldt ook voor jongeren die na hun 18^e jaar, al dan niet opnieuw, ondersteuning nodig hebben.

Ondergetekende organisaties van jongeren en cliënten maken zich grote zorgen over de continuïteit, zichtbaarheid en beschikbaarheid van deze ondersteuning. Ook de voorbereiding op een zelfstandig bestaan kan vaak beter. Daarom roepen wij u met deze brief op om deze ondersteuning goed te organiseren, jongeren daar actief bij te betrekken en een integrale aanpak en zorg op maat te garanderen.

De praktijk

Veel kwetsbare jongeren zijn goed in staat om met lichte hulp en praktische begeleiding een zelfstandig bestaan op te bouwen. We zien echter dat in de huidige praktijk deze praktische begeleiding vaak moeilijk is te vinden. Hierdoor is de overstap naar een zelfstandig bestaan voor een deel van deze jongeren te groot. Het gaat dan met name om jongeren die een complexe jeugd achter de rug hebben, jongeren met een licht verstandelijke beperking en jongeren zonder ondersteunend sociaal netwerk. Het is niet reëel om te verwachten dat zij op hun 18^e van de ene op de andere dag alles op orde hebben en zelfstandig kunnen functioneren.

Wanneer de overgang naar zelfstandigheid niet goed verloopt, stapelen praktische problemen zich snel op, wat kan leiden tot een vicieuze cirkel van uitval uit studie of werk, een gebrek aan inkomen en schulden. Of nog erger: verslavingsproblemen, al dan niet gedwongen prostitutie of dakloosheid. Niet zelden is het vertrouwen in volwassenen klein en deze jongeren vragen zelf niet makkelijk om hulp.

---

¹ Art. 1.1.1. Jeugdwet en art. 2.1.2 lid 4 WMO n.a.v. het amendement 33841, nr. 50 mw. V. Bergkamp (D'66) d.d. 1 april 2014.

Bij veel gemeenten is het niet duidelijk waar jongeren na hun 18^e terecht kunnen, waardoor de toegang naar zorgaanbieders veelal moeizaam verloopt. Voor een Jeugd- en Gezinsteam zijn ze inmiddels "te oud" en het hulpaanbod van een sociaal wijkteam sluit vaak niet aan. Ze krijgen te maken met meerdere loketten en het vinden van de weg in een wirwar van regels en procedures is niet zelden reden om af te haken. Het risico bestaat dat jongeren na de beëindiging van de jeugdhulp uit het zicht van de gemeente raken en steeds minder aansluiting vinden in de samenleving. Wanneer zij dan na enige jaren opnieuw in beeld komen bij de hulpverlening zijn hun problemen vele malen groter. De kosten voor de samenleving zijn dan navenant hoger.

Joey, Coen en Sheelah zijn drie van deze jongeren. Zij zijn zeer gemotiveerd om aan hun toekomst te werken. Hun ervaringen laten zien hoe moeizaam de weg naar zelfstandigheid kan zijn en hoe belangrijk het is om een vangnet te hebben om op terug te kunnen vallen.

Coen (19 jaar) durft nog niet op zichzelf

"Na al die therapie weet ik hoe ik met mijn psychische problemen moet omgaan, maar ik kan geen wasje draaien en heb geen idee hoe ik mijn financiën moet gaan regelen."

Coen heeft als kind ambulante begeleiding van de GGz gehad. Hij heeft nog steeds moeite met het houden van overzicht en het maken van de juiste keuzes. Coen woont op indicatie van voormalig Bureau Jeugdzorg nog een maand in een instelling voor jeugdhulp. Naar huis terug kan Coen helaas niet, omdat zijn moeder chronisch ziek is. Zonder begeleiding durft hij het nog niet aan om op zichzelf te gaan wonen. Coen meldt zich bij het Jeugd- en Gezinsteam in zijn gemeente. Hij wordt doorverwezen naar het sociaal wijkteam voor verdere hulp. Daar wordt hem verteld dat hij voor verlenging van begeleid wonen een nieuwe diagnose nodig heeft. Hij wordt wederom doorverwezen, nu naar het serviceloket van de gemeente. Coen heeft er geen vertrouwen meer in en voelt zich van het kastje naar de muur gestuurd.

Joey (18 jaar) wil op eigen benen staan

"De meeste klasgenoten van mijn Beroeps Begeleide Leerweg (BBL-opleiding) wonen nog thuis en hoeven nog niet veel zelf te regelen. Omdat ik niet op mijn ouders terug kan vallen en niet thuis kan wonen, moet ik dat wél."

Joey heeft voor zijn 18e verjaardag van alles geregeld, zoals een zorgverzekering, inschrijving voor een sociale huurwoning en een aanvraag voor zorgtoeslag. Een oom heeft geholpen met zijn administratie, waardoor hij overzicht hield en geen schulden heeft gemaakt. Op dit moment krijgt Joey kamertraining, maar zijn indicatie is verlopen. Hij moet binnenkort weg. De drempel om een kamer te huren is hoog. Kamerbureaus vragen de eerste maand al gauw drie keer huur inclusief borg en bemiddeling. Een kamer kost rond de 400 euro per maand en zijn inkomen uit zijn BBL-opleiding is iets meer dan 500 euro. Van het budget dat hij overhoudt moet hij nog boodschappen, reiskosten en zorgkosten betalen. De wachttijd voor een sociale huurwoning is 3 jaar. Joey maakt zich zorgen en is bang dat hij over een maand dakloos is.

Sheelah (20 jaar) begint steeds weer opnieuw

"Toen ik 18 jaar werd, ging ik weg uit de instelling waar ik woonde. Ik had mijn opleiding niet afgemaakt en kon geen baan vinden. Ik had schulden en kon niet bij familie of vrienden terecht."

De voormalige voogd van Sheelah, waar ze contact mee opnam toen haar vriendje haar op straat zette, regelt een crisisplek in een andere gemeente. Sheelah krijgt vanuit de crisisplek een coach die haar begeleidt naar een re-integratietraject. Ze vragen samen bijstand aan omdat Sheelah zonder diploma nergens wordt aangenomen en treffen een betalingsregeling met schuldeisers. Mede door de verplichte wachttijd van vier weken wordt de bijstandsuitkering pas na acht weken toegekend. Ondertussen loopt haar schuld verder op. Sheelah vindt een vaste woonplek in de gemeente waar ze eerder ook al woonde. Ze moet daar opnieuw een bijstandsuitkering aanvragen. Ze meldt zich op advies van haar coach bij het sociaal wijkteam van die gemeente voor verdere hulp. Daar hoort ze dat ze nu onder de Wmo valt en een indicatie voor begeleiding nodig heeft. Deze gemeente heeft alleen geen inkoopafspraken met de instelling waar de coach werkt. Sheelah zal opnieuw haar verhaal moeten doen. Zij heeft opnieuw geen inkomsten en haar schulden lopen weer op. De kans is groot dat ze wegens huurachterstand haar nieuwe woonruimte verliest. Ze weet niet meer waar ze moet beginnen.

Wat vragen wij?

- continuïteit

Het VN-Kinderrechtencomité sprak zich op 8 juni 2015 in haar aanbevelingen aan Nederland uit over het gebrek aan structurele vervolgzorg voor jongeren die jeugdinstituten en pleegzorg verlaten. Het roept u op om te garanderen dat zij met voorlichting en het aanleren van vaardigheden goed worden voorbereid op zelfstandigheid. En dat zij voldoende mogelijkheden krijgen om op eigen benen te kunnen staan.² Wij vragen u concreet om in uw gemeente de continuïteit van ondersteuning aan kwetsbare 18-plus jongeren te waarborgen.

- integrale aanpak

Wij vragen u te bevorderen dat er vanuit de jeugdhulp op tijd met de jongere zelf en zijn of haar netwerk een plan wordt gemaakt over de situatie na het 18^e levensjaar. Daarin moet aandacht zijn voor alle levensgebieden die maken dat mensen kunnen meedoen in de samenleving: school, werk, huisvesting, sport en vrije tijd, verzekeringen en dergelijke. De informatiekaart leeftijdsgrenzen 18-/+³ geeft aan hoe gemeenten dit kunnen borgen.

- toegankelijkheid en vindbaarheid

Wij vragen u ervoor te zorgen dat er voor jongeren een duidelijk herkenbaar aanspreekpunt is bij het gemeentelijk loket. Maak hierbij gebruik van de kennis en ervaring van jongeren zelf en bevorder dat er korte lijnen zijn met de sociale wijkteams.

Er zijn goede voorbeelden:

In Leeuwarden en Rotterdam werkt men met het pilotprogramma "Van de Straat" aan een goede overgang van jeugdhulp naar volwassenzorg. In een domein overstijgende aanpak wordt met de jongeren gewerkt aan ondersteuning op de gebieden zorg, wonen, onderwijs en werk- en inkomen en zo aan een perspectief voor de toekomst www.zwerfjongeren.nl.

---

² *Concluding observations on the fourth periodic report of the Netherlands*, nr. 39 en 39, 8 juni 2015

³ *Informatiekaart leeftijdsgrenzen 18-/18+*. Rijksoverheid, September 2014

"Ben jij er klaar voor" is een training, gemaakt door en voor jongeren, met als doel dat 17-/+ jongeren en hun begeleiders goed voorbereid worden op zelfstandig wonen
www.benjijerklaarvoor.nl.

"Kwikstart", is een gratis app voor jongeren van (bijna) 18 jaar die de Jeugdhulp verlaten. Met behulp van deze app houden jongeren overzicht over de dingen die geregeld moeten worden op het gebied van wonen, financiën, werk, school, zorgverzekering etc.
www.kwikstart.nl.

Graag denken wij met u mee over het beleid in uw gemeente om de positie van 18-plus jongeren na de periode van Jeugdhulp te verbeteren. De inzet van ervaringsdeskundige jongeren kan daarbij heel waardevol zijn. En wij zijn benieuwd hoe u aankijkt tegen de door ons geschetste problematiek en of u onze adviezen wilt en kunt overnemen. Voor aanvullende vragen kunt u, of individuele medewerkers van de gemeente, contact opnemen met het het Jeugdwelzijnsberaad: info@jeugdwelzijnsberaad.nl, LOC zeggenschap in zorg, telefoon 030- 2843200, het Landelijk Platform GGz, telefoon 030-2363765 en Ieder(In), telefoon 030-7200030.

Wij zien met belangstelling uw reactie tegemoet.

Hoogachtend,
Jeugdwelzijnsberaad, LOC zeggenschap in zorg, Landelijk Platform GGz en Ieder(in), netwerk voor mensen met een beperking of chronische ziekte.